

Reliktbock

Nothorhina muricata

Reliktbock. Foto: Rasmus Elleby

Fynd i Stockholm

Reliktbock har observerats i många av kommunens barrskogar och fristående solbelysta tallar. Stockholms stad är rikt på gamla tallar, vilket gör att arten trivs bra inom staden. Reliktbocken har framförallt rapporterats från Norra och södra Djurgården, Årsta, Östberga, Hagsätra, Bromma, Järvafältet och Spånga. Arten verkar undvika innerstaden och de mest urbaniserade områdena. Längst ner i faktabladet finns en kartillustration där artens fyndplatser syns.

Status och utbredning

Reliktbock är kategoriserad som nära hotad (NT) i rödlistan 2020. Arten återfinns i princip i hela Sverige, från Blekinge till Lule lappmark. En minskning av artens population pågår, eller förväntas ske, i Sverige. Minskningen beror främst på försämrad kvalitet på och förlust av livsmiljöer. Reliktbock är en typisk art i

tajga och åsbarrskogar och lever på senvuxna träd med grov bark, döda delar eller ihåligheter. Den hittas främst på tall.

Utseende och ekologi

Reliktbocken har en långsmal kropp och en halssköld som är betydligt längre än vad den är bred. Arten blir ungefär 10-15 mm lång och är ganska platt. Kroppen är rödbrun medan antenner och ben är mer roströda.

Larvutvecklingen sker inne i tjock och uppsprucken bark på gamla, levande och solexponerade tallar. Larvutvecklingen pågår vanligtvis i två år och kläckningen sker runt midsommartid. Spår efter larverna syns på stammens solsida som ovala hål, cirka 3-4 mm breda. Träd som hyst arten under flera år får ofta täta kläckhål på barkens utsida. Stammen brukar även bli gyllene av den kådning som bildas när trädet använts av relikbocken en period.

Fullvuxna reliktböckar är som mest aktiva vid skymningstid, men har påträffats springandes på träden även dagtid.

Hot

De främsta hoten mot reliktböcken är att träd där den förekommer avverkas eller att de gamla trädens stammar skuggas av kringväxande träd- och buskvegetation. Träd som tillåts bli gamla är idag ovanliga i det svenska skogslandskapet. I Stockholms stad finns det gott om äldre tallar för arten att leva i, men det är oklart om återväxten av tall av yngre generationer är tillräcklig för att trygga artens framtida fortlevnad. Även skuggning kan vara ett problem för reliktböcken i Stockholm.

Åtgärdsbehov

De gamla tallar där arten förekommer bör kontinuerligt friställas från annan vegetation, så att stammarna är fortsatt solexponerade. För att se till att det kontinuerligt finns passande träd för reliktböck i staden bör enstaka tallar i öppna, solexponerade lägen lämnas så att de får stå kvar och bli gamla. På så vis säkerställs att det finns lämpliga boplatser för reliktböcken även i framtiden.

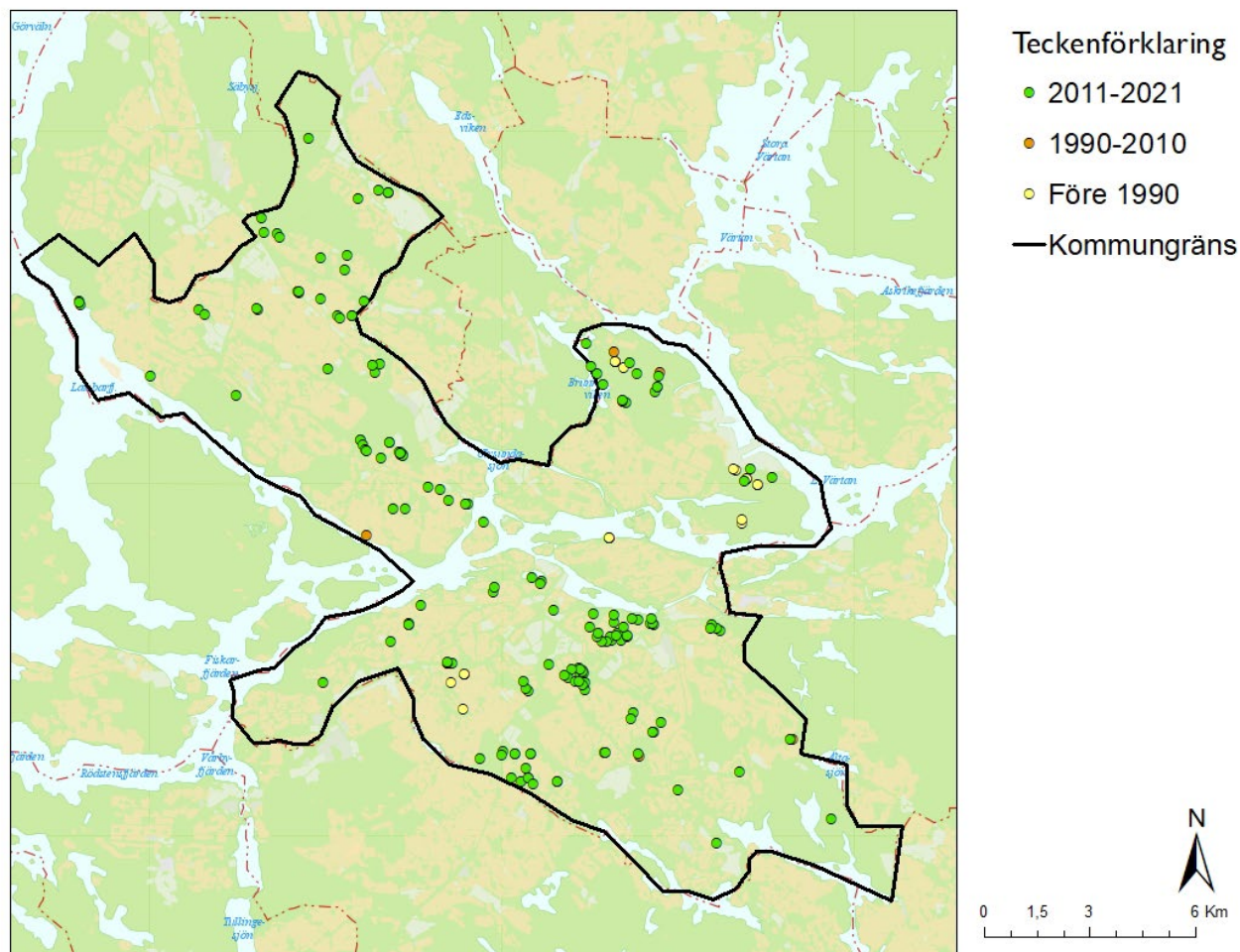
Historik och kurios

Reliktböcken kan skapa ett hörbart smattrande ljud genom att sätta sig under en lös barkflaga och snabbt slå ryggen mot den. Möjligen är detta någon form av kontaktljud mellan skalbaggar. Så om du inte kan se arten, så kanske du kan höra den!

Referenser

SLU Artdatabanken (2020). Reliktböck. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/nothorhinamuricata-101410> [2021-11-17].

Karlstads kommun (2020). Gynna livsmiljöer för reliktböck. <https://karlstad.se/Miljo-och-Energi/Djur-och-natur1/Naturvard/Naturvardsprojekt/reliktbock/> [2021-11-18].

Figur 1. Karta över Stockholms stad med observationer av reliktböck under olika tidsperioder. Arten har först under senare år börjat eftersökas inom staden. Därför kan det se ut som att arten ökat. Dessvärre är detta inte fallet. Arten har eftersökts genom riktad inventering på vissa platser inom Stockholms stad, och det är därför fördelningen av arten kan uppfattas som aningen ojämn.